

28. februar 2019

Økonomiske konsekvenser af tørken i sommeren 2018

Notatet giver en vurdering af de isolerede økonomiske konsekvenser af tørken i sommeren 2018 for primær-landbruget i Danmark.

For det samlede danske landbrug er tabet på grund af unormale vejrforhold beregnet til ca. 4,5 mia. kr. Heraf stammer knap 3,9 mia. kr. fra de ca. 9.400 heltidsbrug og ca. 0,65 mia. kr. fra deltidsbrug. Der resterer fortsat en vis usikkerhed om høsttabet. Det skyldes blandt andet, at der ikke foreligger høstoppørelser for blandt andet majs, græs, kartofler og roer. Samtidig bygger Danmarks Statistiks foreløbige høstresultater for korn, raps og bælgsgød på en forholdsvis lille stikprøve.

På grund af den endnu resterende usikkerhed opereres med et interval, så tabet som følge af tørken i sommeren 2018 anslås at udgøre mellem 4,2 og 4,8 mia. kr.

Det estimerede tab ses i tabellen:

Estimeret tab	Opgørelse februar 2019		
	Antal bedrifter	Estimeret tab i alt (1.000 kr.)	
Gruppe	Forventet 2018	gns pr bedrift	Total for gruppe
Malkekvæg	2.732		
Konventionel	2.428	-439	-1.064.578
Økologisk	304	-722	-219.089
Svin	2.166		
Sjælland og øerne	299	-654	-195.251
Fyn	194	-536	-104.110
Sydvestjylland	465	-745	-346.480
Sydøstjylland	602	-531	-319.971
Nordjylland	606	-811	-490.882
Planteavl	2.659		
Heraf korndyrkere	1.818		
Sjælland og øerne	744	-271	-201.847
Fyn	164	-135	-22.134
Sydvestjylland	240	-320	-76.829
Sydøstjylland	412	-100	-41.086
Nordjylland	258	-465	-119.772
Heraf specialavl.	843		
Kartofler	221	-1.094	-241.610
Roer	622	-197	-122.645
Mink	1.016	-31	-31.473
Øvrige/blandede	897	-308	-276.665
I alt heltid	9.468	-409	-3.874.422
Deltid	16.586	-39	-647.515
I alt	26.054	-174	-4.521.937

Beregning

Baggrunden for beregningerne af tørkens konsekvenser er udbyttetabet, ændringer i omkostninger samt afledte prisændringer. Beregning af tabet er desuden afhængig af sammenligningsgrundlaget (baseline) samt andelen af afgrøderne, der forlods er disponeret (afdækningsprocenten).

I vurderingen af udbyttetabet, afgrødepriserne og de ændrede omkostninger indgår såvel historiske data for udbytter mv., opgørelse af høsttabet fra Danmarks Statistik, ekspertvurderinger fra grovvarebranchen samt foreløbige årsrapporter 2018 fra godt 1.000 heltidslandbrug.

Nedgangen i indtjeningen beregnes under forudsætning af at alle andre faktorer end ovennævnte er uændrede.

De generelle forudsætninger for tørketabsberegningerne og de forventede udbyttetab for de væsentligste afgrøder ses af bilaget sidst i notatet.

Udbyttetabet fra marken opgøres for hver bedriftstype med de respektive procentvise udbyttetab for de samme bedrifter. Det anslåede udbytte i 2018 sammenlignes med en **baseline**, som beregnes ud fra et "normalår", hvor landbrugspakkens ekstra gødningsnormer er indregnet.

Ved opgørelse af tørketabet i kr., anvendes **markedspriserne** for afgrøder i 2018 – ud fra offentlige prisstatistikker - som holdes op imod priserne inden tørken indtrådte. Eksempelvis er der indregnet en ekstraordinær stigning i kornprisen på 25 kr. pr. hkg for hvede og 30 kr. for øvrige kornsorter. Der antages en afdækning af korn og foder på ca. 30 pct., så stigningen ikke slår fuldt igennem. Det er indregnet i de anvendte priser.

I tørketabet indgår endvidere anslåede ændringer i **omkostningerne** som følge af tørken og de lave udbytter. Det gælder særligt omkostningsposter som planteværn, vanding, tørring, brændstof, maskinstation, erstatningsfoder og halm, hvor omkostningerne sammenholdes med et "normalår".

Sammenligning med SEGES' tidligere estimer

Et tidligere estimat fra SEGES viste et samlet tørketab på ca. 6,4 mia. kr. Det blev foretaget primo august og byggede på høstvurderinger, indsamlet af landbrugskonsulenter fra forskellige egne af landet samt en ti-ugers vejrprognose fra DMI. Derudover blev der foretaget et tidligt skøn over ændringer i omkostningerne som følge af tørken, fastlagt prisforventninger for 2018 samt indhentet et estimat for afdækningsprocenten via grovvarebranchen.

Et par af parametrene ændrede sig siden august, hvoraf den væsentligste var betinget af vejret. Nedbør fra midten af august samt høje temperaturer frem til udgangen af oktober begrænsede udbyttetabet betydeligt i de sene afgrøder som majs og græs. Desuden skønnes der at have været mindre end forventede tab i frø, men lidt dårligere udbytter i kartofler.

Endelig er der foretaget justering af udbytter i korn ud fra de udbytter, der fremgår af de hidtil godt 1.000 indberettede årsrapporter. I august blev det gennemsnitlige udbyttetab på korn vurderet til cirka 34 pct., hvilket nu er nedjusteret til forventet ca. 25 pct.

I forhold til skønnet i august er omkostningsposterne revurderet ud fra de foreløbige resultater i årsrapporterne for 2018. Samlet set vurderes der at være mindre besparelser end ventet, da en række af de forventede besparelser ikke er indtruffet, især på kvægbedrifterne.

Det gælder for eksempel på maskinstation til høst af grovfoder og anden høst, ligesom der ikke har kunnet ses meromkostninger til halm ved kvæg og merindtægter fra halm ved planteavlere. Den forventede besparelse ved planteværn er ligeledes mindre end antaget. Øvrige poster ser umiddelbart ud til at være på det forventede niveau.

Det skal dog bemærkes, at omkostningerne har mindre betydning end tabet i udbytter på marken.

Salgspriser på korn blev i august vurderet til at være steget med 20 – 25 kr. på grund af tørken i Nordvesteuropa. Derfor indgik der i tørkeberegningerne et tab for kornkøbere på grund af højere kornpriser og tilsvarende en gevinst for kornsælgere. Generelt er disse prisforventninger retvisende i forhold til de faktisk handlede priser i 2018. Tilsvarende gælder de anvendte afdækningsprocenter.

Anvendelse af en længere periode med større præcision i beregningen af baseline har givet anledning til en mindre nedjustering af Landbrugspakkens højere gødningsnormer fra et gennemsnitligt løft i de bagudrettede høstudbytter fra ca. 7 pct. til nu ca. 5,9 pct.

Sammenligning med IFRO's estimat

I januar 2019 foretog Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) et skøn for landbrugets tab i forbindelse med tørken i 2018. Vurderingen lød på et tab i størrelsesordenen 4,1 mia. kr. som følge af vejrliget i 2017/8.

I en redegørelse fra december 2018 anfører IFRO, at "Det er IFRO's vurdering, at SEGES giver et retvisende billede af niveauet for tørkens samlede økonomiske konsekvens, og at den metodemæssige tilgang er pragmatisk og velvalgt." Af samme grund angiver IFRO Danmarks Statistiks foreløbige opgørelse af høstudbytterne fra december 2018 som den væsentligste årsag til forskellen i vurderingerne mellem IFRO og SEGES.

Det er korrekt, at den metodemæssige tilgang er sammenlignelig. Dermed ligger den forholdsvis beskedne forskel mellem IFRO's skøn på 4,1 mia. kr. i høsttab og SEGES' skøn på 4,2-4,8 mia. kr. i de anvendte forudsætninger.

Således anvender IFRO Danmark Statistiks foreløbige opgørelse for høsttabet på korn, raps og bælgæd, mens SEGES dels anvender Danmarks Statistiks opgørelse, men også skøn fra Grovvarerbranchen samt foreløbige årsrapporter fra godt 1.000 heltidsbedrifter.

Endvidere anvender SEGES en anslået afdækningsprocent på 30 mod IFRO's anslåede afdækningsprocent på 50.

Endelig beregner IFRO baseline ud fra perioden 2013-2017 med en gennemsnitlig effekt fra Landbrugspakkens øgede gødningsnormer på 2,5 pct., mens SEGES foretager en vægtet beregning af baseline ud fra perioden 2003-2017 med en gennemsnitlig effekt fra de øgede gødningsnormer på 5,9 pct.

Uagtet nuancerne i forudsætningerne resterer der fortsat usikkerhed om det endelige høsttal, indtil høsten for samtlige afgrøder kan gøres endeligt op, og der foreligger endelige resultater for 2018.

Og selv når disse informationer er tilføjet, vil der stadig være et element af skøn, idet der med rette kan være forskelle i vurderingerne af de tørkerelaterede omkostninger samt afdækningsprocenter og beregning af baseline.

For notatet:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@seges.dk

Arne Oksen

Landskonsulent

Lone Balle Carlqvist

Seniorkonsulent

Bilag: Generelle forudsætninger for vurdering af tørketab

Inddeling i bedriftstyper

Der inddeles i 17 bedriftstyper. Det gennemsnitlige produktionsgrundlag (arealfordeling, antal husdyr etc.) og økonomidata for 2017 kendes ud fra regnskabsdata for disse grupper, ligesom foreløbige resultater for 2018 inddrages i det omfang, de er tilgængelige.

Antallet af bedrifter på landsniveau for hver gruppe tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks data 2017, som anvendes til klassificering af antal landbrugsbedrifter i Danmark – og til beregning af antal bedrifter i ØkonomiDataBasen. Det forventes, at der vil være en nedgang i antal bedrifter på 3 pct. fra 2017 til 2018, og det forventes, at de tilbageværende bedrifter vil være tilsvarende større. I alt forventes der at være cirka 9.400 heltidsbedrifter i 2018, og i undersøgelsen er de på driftsgrene inddelt som følger:

- Malkekvæg – konventionel
- Malkekvæg – økologisk
- Svinebrug – inddelt i fem geografiske områder
- Planteavl – overvejende korndyrkere (korn, raps, frø) – inddelt i fem geografiske grupper
- Planteavl - øvrige (inddelt kartofler - mindst 30 % af areal er kartofler og roer – mindst 10 % af areal roer)
- Mink
- Øvrige

Derudover forventes der at være 16.600 deltidsbedrifter. Disse forudsættes at have samme gennemsnitlige udbyttetab for hele landet (en gruppe).

Tabet for en gennemsnitsbedrift pr. gruppe beregnes og ganges med antallet af bedrifter i gruppen.

Geografisk inddeling

Ud fra kommunale grænser inddeles i fem landsdele:

- Sjælland og øerne
- Fyn og sydfynske øer.
- Syd-/vestjylland (Fra Tønder til Lemvig kommune – vest for højderyggen)
- Syd-/østjylland (Fra Sønderborg til Randers kommune)
- Nordjylland (Fra Mariager kommune og nordpå)

